

КЪМ НОВО ИЗБОРНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ?

Част втора : Изборна География ♦

Проф. Любомир Гаврилов и д-р Стефан Манов

Дългоочакваното решение на Конституционния съд (КС) по искането за касиране на изборите в избирателните секции в Турция е вече факт. В дългото си и изпълнено с фактология становище¹, КС с ювелирна презизност отсява секционни протоколи за да достигне до соломоновско решение - опорочаване на изборите няма (sic!), но няма и доказателство за реалността на подадените в 23 секции 18358 гласа. В резултат на което, въпросните гласове, от които 18140 за ДПС, трябва да се извадят и изборните резултати преизчислят. И ако непосветеният в меандрите на българската избирателна система наблюдател вероятно може да си обясни защо отпадането на над 18 хиляди гласа за ДПС води до касиране на един техен депутатски мандат (в полза на ГЕРБ), то със сигурност недоумява как така, аджеба, изваждането на 12 гласа за РЗС и 15 гласа за Синята коалиция води до касирането на по един техен народен представител и подмяната им с други !

Както народът казва " Де го чукаш, де се пука!"

Настоящата статия се опитва да обясни спецификите на "Вартбурга"² на избирателните системи, водещи до парадоксални изборни ситуации като горната и предложи възможните стъпки към ново изборно законодателство, уреждащо гласуването в чужбина и до голяма степен избягващо недостатъците на сегашната система.

Избирателната система, по която се избират народни представители в Народното Събрание по същество не е променяна от 1991 г. Тя притежава цяла серия недостатъци, добре известни на експертите и периодически обсъждани на "кръгли маси". Удивителна е упоритостта, с която политическата класа се съпротивлява на всяка промяна, дори когато това е в неин интерес. Надяваме се, че деформацията на която е подложен народния вот достигна най-после критичната си точка на изборите за 41 Народно Събрание на 5 юли 2009.

Според сега действащата избирателна система 209 народни представители се избират в 31 многомандатни района **по пропорционална система**. Това е една от легендите, в която избирателите наивно вярват. В многомандатен избирателен район (МИР) Смолян например, 3 партии са спечелили мандати по "пропорционалната система", както следва

партии	ГЕРБ	ДПС	КБ
гласове	24658	16559	16782
мандати	1	2	1

Партията с най-малко гласове, печели най-много мандати !

По интересен начин са разпределени мандатите във Враца :

♦ Част първа озаглавена "Към ново изборно законодателство ? Анатомия на гласуването в чужбина" е публикувана в сп. Общество и право, бр. 10, 2009г.

¹ пълният текст на Решението на КС по дело №10/2009 читателят може да намери тук <http://www.constcourt.bg/Pages/Document/WithoutFrame.aspx?ID=1396>

² Някои специалисти наричат немската избирателна система "Мерцедеса" на избирателните системи. За авторите българската методика за изчисляване на изборните резултати със своите "три стъпки" напомня на триактовия пушеч и издишач по нанагорницата ГДР автомобил "Вартбург"

партии	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590
мандати	1	2	0	1	1	1

Горният пример съвсем не е изключение. От общо 31 избирателни района в България, в 18 изборът не е бил направен пропорционално на подадените гласове. Макар и изборът да става по математически алгоритъм, определен от Централната Избирателна Комисия (ЦИК), в избирателя остава чувството, че става дума за лотария. В кандидатите да бъдат избрани също. Ето как нашумелият наскоро народен представител Марио Тагарински (РЗС) избран с 3228 гласа във Враца, описва изборните си перипетии

"Това беше един проект, който започна в предишното НС, от много широк кръг политически партии – ВМРО, БЗНС, независими и пр. Бях помолен да водя листата във Враца, помолиха ме лично Яне Янев и Димитър Абаджиев две вечери преди да се регистрират листите. Бях обявил, че нямам намерение да се кандидатирам и отидох в един район, в който не се очакваше да имаме мандат. Ако имам на някого да благодаря, то това е на системата Хейър-Ниймайер, по която се изчисляват гласовете“.

Следва да уточним, че избирането на Тагарински няма нищо общо със системата Хейър-Ниймайер, също както прочутото неизбиране на Стефан Данаилов (БСП) в Кърджали през 2005 няма нищо общо със системата Д'Ондр. Наистина, това са две пропорционални избирателни системи, а както видяхме по-горе българската избирателна система **не е пропорционална, не и на регионално ниво, в МИР**. Тя е пропорционална само на **национално ниво**, което е и единственото и положително качество, тъй като гарантира справедливо представяне в парламента на малките партии. Ако народните представители не разбират как са избрани, какво остава за нас ?

Нека възможно най-просто обясним избирателната система, по която се провеждат избори у нас от 20 години. Броят на мандатите във всеки един от 31 МИР се определя пропорционално на населението, което живее там по данни от преброяването от 2001. Така например в област Видин са определени 4 мандата, а във Варна 14.

След провеждане на гласуването, подадените гласове от страната и чужбина са сумират, определя се изборната бариера от 4% от валидните гласове и партиите, които я преминават. Между тези партии се разпределят 240 мандата (на последните избори 209) пропорционално на подадените за всяка партия гласове, било то използвайки методът на Д'Ондр (до 2005 година), било то методът на най-големия остатък, известен като метод на Хейър-Ниймайер. Така всяка партия научава числеността на своята парламентарна група - това е т.нар. първа стъпка. Остава обаче да се определят имената на депутатите, които ще попълнят групата т.нар. етап на "персонифициране" на мандатите. Именно за тази операция служат 31-те МИР. По сложен алгоритъм, базиран на резултатите на всяка партия по МИР (гласовете от чужбина не участват), мандатите на всяка партия се "разпределят" по МИР - т.нар. "втора стъпка". Това разпределяне на мандати държи сметка единствено за подадените за съответната партия гласове, без значение колко са подадени за другите партии в съответния МИР. Така разпределените мандати за всички партии, във всеки МИР, се сумират. Възможно е за даден МИР, бройката на разпределените мандати да не съответстват на предварително определените от ЦИК - получават се мандати в излишък или в недостиг. Тогава се пристъпва към т.нар. трета стъпка, при която, отново по сложен механизъм, се вадят мандати от един район и се добавят към друг, докато се напасне броя на разпределените по МИР мандати с предварително определените.

Именно втора и особено трета стъпка са причина за получаваните абсурди в случаи като посочените по-горе, отхвърляни, и с право, от гласоподавателите като несправедливи. Рискът за подобно изкривяване на пропорционалността е толкова по-голям, колкото по-малък е даден МИР и колкото повече партии са преминали 4% бариера.

В този смисъл, неточно и до известна степен заблуждаващо е да се смята, че изборите в България се провеждат по регионални партийни листи - те само служат за персонифициране на мандатите.

Нека посочим все пак, че на национално ниво, никоя партия не губи или не получава повече мандати, от определените в първа стъпка.

На изборите през 2009 г. 31 народни представители бяха избрани с мажоритарен вот в 31 едномандатни изборителни райони, съвпадащи с многомандатните райони. В тази връзка опозицията в миналото Народно Събрание протестира за нарушаването на равното изборително право, а впоследствие сезира Конституционния съд. Решението на Конституционния Съд от 12 май 2009 по дело № 5/2009 без съмнение ще остане в историята на българското конституционно право. В обширно тълкуване, шестима съдии се обявяват “против”, докато други шест не намират основание за обявяване за противоконституционни мажоритарните мандати. Аргументите, с които те защитават своите позиции са изключително интересни³. Последното нещо, в което можем да уличим конституционните съдии е непрофесионалност. Дали ? Дали това не е поредната легенда ?

Според съдиите Евгени Танчев, Димитър Токушев, Пламен Киров, Красен Стойчев, Снежана Начева и Георги Петканов чл. 39, ал. 2 от Закона за Изборите на Народни Представители не е противоконституционна. В тази връзка те споменават следното съображение

Извършването на едно първоначално (подчертаването е от авторите) разпределение на 240-те мандата между 31 изборителни района пропорционално на броя на населението в отделните райони гарантира равна норма на представителство се вписва в изискванията на принципа на равното изборително право.

Да сравним броя на разпределените мандати в следните 8 изборителни района през 2005 и през 2009 г.

	2005 г.	2009 г.
МИР 2 Бургас	13	12
МИР 3 Варна	14	13
МИР 20 Силистра	4	5
МИР 22 Смолян	4	5
София 23 МИР	13	12
София 25 МИР	12	11
МИР 28 Търговище	4	5

³ пълният текст на Решението на КС по дело №5/2009 читателят може да намери тук <http://www.constcourt.bg/Pages/Document/default.aspx?ID=1268>

Както вече посочихме, броят мандати във всеки МИР се определя от ЦИК, пропорционално на населението живеещо там, съгласно преброяването от 2001 г. извършено от Националния Статистически Институт. След като и през 2005, и през 2009, ЦИК ползва едни и същи данни за населението, тези от 2001, резултатът би трябвало да е същият. От горната таблица и с невъоръжено око се вижда, че това не е така. Какво се е променило ? Променил се е Законът за Изборите, който през 2009 г. разпределя не 240, а само 209 мандата пропорционално на населението в отделните райони, след което към тях добавя по един мажоритарен мандат, така че $209+31=240$. Математически обаче не е едно и също първо да се разпределят 240 мандата в 31 района, след което от всеки район да се извади по един за да се оформи мажоритарния мандат или първо да се извадят 31 мажоритарни мандата "наум", да се разпределят 209-те пропорционални, след което да се добави навсякъде по 1 мажоритарен. Гореспоменатите конституционни съдии са допуснали **монументална небрежност**, която вече няма как да се скрие. Според техните собствени думи излиза, че Законът за Изборите от 2009 г. противоречи на изискванията на принципа на равното избирателно право (член 10 от Конституцията).

Трудно ли е да се отстранят горните недостатъци ? Парламентарното мнозинство разполага, за щастие, с необходимите експерти и проблемите са добре известни. Има две неща, които трябва да се променят преди всичко останало. Те са избирателните райони и гласуването в чужбина. И двете са част от един и същ проблем, както ще видим по-долу.

1. Избирателните райони. Законодателят е създал изборна бариера от 4% пред малките партии, която е вече част от нашата парламентарна история. За да работи добре една пропорционална изборна система, необходимо е партия, преминала тази бариера в даден избирателен район, да получи поне един мандат. Това означава, че броя на съответните мандати трябва да е поне 25. Международната практика допуска отклонения от този "идеален брой", но той не може да е по-малко от 8 (12% гласове гарантират поне един мандат). По-долу ще покажем едно възможно разделяне на страната на 8 избирателни района.

При сегашното райониране на страната, с множество малки МИР, както и практиката за предварително определяне на броя мандати във всеки МИР, рискът за получаване на изкривявания (дистрофизъм) като тези посочени в началото, е много голям.

Четири фактора обуславят и засилват този заложен в системата риск :

- математическият метод за определяне на мандатите по МИР води до доста "груби" закръглявания, когато става дума за малки МИР. Един такъв пример от много подобни е ситуацията в два съседни и близки МИР - Монтана (6 мандата) и Ловеч (5 мандата). В област Монтана по данни на НСИ живеят 179 х. души, а в област Ловеч 168 х., т.е. 11 х. души по-малко. Илиза, че единия мандат в повече на област Монтана "струва" 11000 жители. Но ако разделим броя на населението в страната през 2001 г (7,891 млн) на 240 мандата, виждаме, че нормата на представителство е 32880 жители.

- горният ефект се усилва в резултат на сериозната вътрешна миграция и значителната външна емиграция на населението. По тази причина преброяването на населението от 2001 не отразява реалната демография в страната. Илюстрация на това, отново с Монтана и Ловеч е броят на гласувалите. Въпреки, че в област Монтана по избирателни списъци има 11000 избиратели повече от област Ловеч, то, на изборите за последните

два парламента, през 2005 и 2009, в Ловеч гласуват респ. 3 и 2 хиляди души повече. Очевидно е, че такава съществена и системна разлика едва ли може да се обясни със системен през годините "мързел" на избирателите от област Монтана да отидат до избирателните секции.

Силният отрицателен естествен прираст (близо 300 х души в страната по-малко през 2008 в сравнение с 2001) вероятно допълва демографския ефект.

- различната избирателна активност по МИР в деня на изборите (говорим за реалната такава, а не привидната дължаща се на неадекватните избирателни списъци) засилва дистрофизацията ефект

- методиката за разпределяне на спечелените от партиите мандати по МИР взема предвид само подадените гласове за партиите преминали 4% бариера и "хвърля в кошчето" гласовете за другите партии. Това неминуемо води до още по-серизони разлики. В горния случай, разликата в "полезните" гласове между Монтана и Ловеч скача до колосалните 9000 гласа в полза на Ловеч! Това няма как да не засили дистрофията и оттам усещането у избирателя, че неговият глас не тежи еднакво с този на съседа му.

Всичко това засилва абсурдите заложи от технически изключително сложната "трета стъпка" от методиката на ЦИК и в крайна сметка създава впечатлението за пълна неадекватност между вота на избирателя и избраните народни представители. Методиката на ЦИК по персонализиране на мандатите води до съмнения за манипулации, създава се усещане за непрозрачност, за опит за подмяна на народния вот, за натъкмяване на резултатите от партийните централи в София и дори за фалшификации.

В такава среда лесно покълват всякакви нелепи обяснения защо в този или онзи район еди кой си депутат бил избран с 3000 гласа, а в съседния, друг кандаидат не бил избран с 20000 гласа.

Така, робуването на криворазбраната равна норма на представителство, съчетана с оплетената методика на ЦИК, вместо да създаде у избирателя усещането за справедливост, постига точно обратния ефект.

2. Гласуването в чужбина. Едно от популярните обяснения на дистрофизма е гласуването в чужбина и по-специално гласуването в Турция. И "преливането" на тези гласове в страната.

На последните избори, смолянчани трудно преглътнаха разпределението на мандатите полагащи се на 22-ри МИР, като възмущенията, умело направлявани от някои партии, бяха, че, как така в Бурса ще определят кой да е депутат в Смолян ?!

Нещата далеч не са толкова елементарни. Нека внимателно разгледаме процеса. На изборите през 2009 г. за ДПС са подадени 610521 гласа, от които 93926 в чужбина. Изчисленията показват, че това носи 4 допълнителни депутатски мандата за парламентарната група на ДПС ("първа стъпка"). Поради липсата на избирателни райони в чужбина обаче, тези мандати трябва да се разпределят по МИР в страната. Но както вече посочихме, методиката на ЦИК за разпределяне на мандатите по МИР (втора и трета стъпка) си служи само с гласовете в страната, като гласовете от чужбина не се взимат предвид. Именно това обстоятелство, комбинирано с описаните по-горе системични причини, води до засилване на дистрофизацията ефект.

Конкретно, ефектът на тези мандати е 18% допълнително изкривяване на пропорционалността по МИР при разпределянето на мандатите на ДПС. Същото важи и за останалите партии, но в по-малка степен (те печелят по-малко гласове в чужбина) : 2% изкривяване за ГЕРБ, 1% за РЗС, 1.5% за АТАКА, 0.5% за КБ и 3.3% за СК. Разбира се, при такива условия трудно можем да говорим за пропорционално представителство на политическите сили в отделните МИР.

Ако се върнем на разпределението на мандатите в 22-ри МИР Смолян, ще установим, че на « втора стъпка » от методиката на ЦИК, МИР Смолян получава само 3 мандата : по един за ГЕРБ, ДПС и КБ. Но там ЦИК е предварително определила, че трябва да има 4 депутата. (В други МИР пък са разпределени повече от предварително определените мандати). Пристъпва се към « трета стъпка » : по един мандат за ДПС е изваден от следните три МИР : Варна, Кърджали, Пловдив-град. Тези три мандата са разпределени след това в МИР Пловдив-окръг, Русе и Смолян. Изваденият мандат за ДПС от Варна и Пловдив-град от своя страна не би бил спечелен без помощта на гласовете за ДПС в чужбина (това пресмятане е спестено на читателя). В крайна сметка, за г-н Елин Андреев, вторият избран депутат на ДПС в Смолян, не съществува дори теоретична възможност да разбере с чии гласове е бил избран . Ако неговият мандат е « изваден » от спечелените мандати в Кърджали, то това са гласове за ДПС от страната. Ако е от Варна или Пловдив-град, то част от гласовете са дошли и от чужбина. Вероятно и той, както г-н Тагарински, предполага че дължи избирането си на системата Хейър-Ниймайер. Дължи го всъщност на методиката на ЦИК, която е материализирала политическите параметри на изборната процедура, заложи от законодателя.

За да се избегнат тези дисбаланси и изкривяването на пропорционалността, авторите предлагат :

- създаването на избирателни райони в чужбина⁴, по континенти, в които нашите сънародници да избират свои представители в Народното Събрание.

Така тези гласове вече няма да допринасят за допълнителното дистрофиране на пропорционалността по МИР в България. Конкретният брой мандати може да зависи от избирателната активност в чужбина, както е практиката например в Хърватска. Такъв подход е в пълно съгласие с принципа на равното избирателно право, което нашият законодател така често забравя.

- нова изборна география чрез окрупняване на избирателните райони, но и запазване на сегашните МИР, както следва :

Създават се 8 Регионални Многомандатни Избирателни Района (РМИР) взаимствани от Районите за планиране обособени през 2000г. със Закона за регионалното планиране. Това райониране на страната, влязло в сила през 2004г. и частично изменено през 2006г., се извършва във връзка с изпълнението на изискванията на Европейския Съюз и Евростат за ефективни регионални политики.

Северозападен РМИР : области Видин (5-ти МИР), Враца (6-ти), Монтана (12-ти), Плевен (15-ти) и Ловеч (11-ти)

Северен Централен РМИР : области Велико Търново (4-ти МИР), Габрово (7-ти), Русе (19-ти), Разград (18-ти) и Силистра (20-ти).

Североизточен РМИР : области Варна (3-ти МИР), Добрич (8-ми), Търговище (28-ми) и Шумен (30-ти)

Югоизточен РМИР : области Стара Загора (27-ми МИР), Сливен (21-ви) , Ямбол (31-ви) и Бургас (2-ри)

Южен централен РМИР : области Пловдив (17-ти МИР), Смолян (22-ри), Хасково (29-ти), Кърджали (9-ти) и Пловдив-град (16-ти)

Югозападен РМИР : Софийска област (26-ти МИР), области Перник (14-ти), Кюстендил (10-ти), Благоевград (1-ви) и Пазарджик (13-ти)

⁴ вж. Л. Гаврилов, С. Манов ; "Към ново изборно законодателство ? Анатомия на гласуването в чужбина", сп. Общество и право, бр. 10, 2009

РМИР София-град : 23-ти, 24-ти и 25-ти МИР София
РМИР Чужбина : МИР Европа и Африка, МИР Америка и Океания, МИР Азия (вкл. Турция)

РМИР в страната са обособени така че :

- имат относително еднакъв и голям брой депутатски мандати, така че отстраняват дистрофизма дължащ се на закръгляването при сегашното разпределяне на мандати по 31 малки района
- отстраняват или силно притъпяват евентуалния дистрофизъм дължащ се на неадекватни спрямо реалната демография избирателни списъци, различна избирателна активност или ефектът на "изхвърлените в коша" гласове за партиите непреминали 4% бариера (евентуалните разлики по МИР се "усредняват" и респ. неутрализират на ниво РМИР)

Обособеният РМИР в чужбина отстранява дистрофизацият ефект на "преливането" на гласове.

Избирателните листи остават областни, по МИР, и служат на етапа "персонифициране на мандатите" (виж по-долу). В този смисъл се запазва традицията. Не се прекъсва връзката депутат-избирателен район-избиратели. Поощрява се кампанията на местно ниво, местните партийни организации не се чувстват излишни и мотивацията им за предизборна борба не е нарушена.

Определянето на броя мандати полагащ се на всеки РМИР в страната и чужбина става по метода на Хер-Ниймайер въз основа на броя гласували в деня на изборите т.е. на реалната избирателна активност. Така се спазва принципа на равното избирателно право (всеки подаден глас тежи еднакво). Позицията на авторите е че равната норма на представителство (на която се позовава сегашната методика за предварително определяне на мандатите във всеки МИР според живеещото там население през 2001) е само един от аспектите на равното избирателно право, апропо споделяна и от конституционни съдии⁵. Робуването на този принцип, както вече посочихме, води до сериозни дисбаланси и неразбираеми за избирателя резултати. Депутат може да бъде избран с 2093 гласа (примерът е от Видин, избори 2009). На изборите през 2005г., от 23-ти избирателен район в София 40 хиляди души избират един депутат, а от други райони влизат парламентаристи с по 5 хиляди гласа⁶. Аналогичен е случаят Стефан Данаилов в Кърджали през 2005г., неизбран с над 17000 гласа. От математическата илюстрацията по казуса Смолян, видяхме, че смолянчани получават четвъртия си депутат благодарение на гласове от други райони. И т.н.

Предложените окрупняване на избирателните райони и методика за определяне на мандатите гарантира максимално близка до идеалната равна норма на представителство. Нека припомним и че народните представители представляват не само своите избиратели, а и целия народ (чл. 67 ал. 1 Конституция на РБ).

Да посочим и че по този начин гласовете подадени за партиите непреминали изборната бариера от 4% най-накрая ще послужат за нещо, а няма да бъдат "изхвърлени в кошчето". Това укрепва политическата система в страната като превръща вота на избирателя, колебаещ се дали да гласува за малка партия със слаб шанс да влезе в парламента, в "полезен" и респ. дава възможност на малките партии със сериозни политически послания да укрепнат с времето.

⁵ Вж вече цитираното Конституционно дело N° 5 от 2009

⁶ интервю на проф. М. Константинов <http://www.vesti.bg/?tid=40&oid=1215339>

Не на последно място, предлаганата система стимулира избирателя да гласува (благородно съревнование между избирателните райони), което е в интерес на повишаване на избирателната активност.

Важно е да се отбележи, че въпреки наличието на областни изборни листи, на ниво МИР не се определя предварителен брой депутатски мандати, тъй като "мандатоносещата единица" е на ниво РМИР. Не се допуска обаче да има МИР в страната с по-малко от 3 мандата с цел гарантиране на представителността и политическия плурализъм.

Отчитането на изборните резултати и разпределянето на мандатите става по следния начин :

- както досега, първо се определя броя на спечелените от партиите мандати, на национално ниво, по пропорционалния метод на най-големия остатък (Хър-Нийнмайер) - "първа стъпка"

- мандатите се разпределят по РМИР, аналогично на досегашната практика ("втора стъпка"). Рискът да се наложи корекция чрез вадене и добавяне на мандати по метода на "третата стъпка" и изкривяване на пропорционалността е минимален поради съображенията изложени по-горе.

- *новото е начинът на персонифициране на мандатите.* Той отново се извършва по метода на най-големия остатък, отделно за всяка партия, пропорционално на гласовете подадени за нея по МИР, но само в рамките на РМИР. Не се извършва прехвърляне на мандати от МИР в МИР.

Предложената система избягва напреженията между партийните структури по места и евентуални "междуградски партйни войни" при оформянето на партийните листи, каквито опасения предизвиква у някои партии и коментатори, предложеното от екипа на проф. М. Константинов окрупняване на 22 по-малки МИР (Ямбол и Сливен, Кюстендил и Благоевград, Русе и Търговище и т.н.) и запазване на по-големите, така че да се оформят 20 МИР, без промяна на сегашната методика по персонифициране на мандатите.

Основното предимство на посочената изборителна система е запазване на автентичността на вота на избирателите. Съотношението на мандатите в даден РМИР и МИР е пропорционално на реално подадените гласове за спечелилите мандат партии. Методиката, макар и не съвсем проста, е достатъчно ясна и прозрачна за да утвърди у избирателя чувството на справедливост и смисъл от гласуването.

Преференциалният вот, дискутиран напоследък, е напълно съвместим с методиката. Той може да се приложи както на ниво МИР (избирателите от даден МИР имат право да дават преференциален вот само за листи от техния МИР), така и на ниво РМИР.

*
* *

Вместо Заключение

Избирателната система, която предлагат авторите е повлияна от френската система за регионални избори, която е пропорционална на регионално ниво, но се провежда по областни листи (за разлика от парламентарните избори, които се провеждат мажоритарно, в два тура). Трестепенното административно деление на Франция на общини, департаменти (области) и региони, последните покриващи значителни

географски територии, често с различни специфики, е довело до тази елегантна система на регионални избори, при които се запазват департеманталните (областни) партийни листи, по-близки до избирателя и засилващи връзката територия-избирател-депутат.

Настоящата статия съзнателно е освободена от подробен анализ на цитираните закони, както и от изреждането на числените резултати от големия брой симулационни експерименти, които бяха извършени при подготовката и. Предложеният модел с 8 РМИР беше селектиран измежду 4 конкурентни варианта, след ново проиграване на изборните резултати от 2009 г. по две различни изборни методики.

Предложеният за РМИР чужбина се подкрепя и от Фейсбук групата “Гласуване без Граници”, спонтанно възникнала като гражданска реакция на очертаващото се опорочаване на изборите през юли 2009 г.⁷ То изразява в значителна степен желанието на българската диаспора да участва в политическия живот на страната.

Тулуза, София, януари 2010

За авторите

Любомир Гаврилов е професор по математика в Университет "Пол Сабатие" гр. Тулуза, председател на СИК-Тулуза (2009); e-mail : lubomir.gavrilov@free.fr

Стефан Манов е доктор на химическите науки, завеждащ научен отдел във фирма Юмикор-Франция, секретар на СИК-Тулуза (2009); e-mail : stephan.manov@gmx.fr

Авторите са инициатори и организатори на първата изборна секция във Франция открита в град без българско дипломатическо представителство (гр. Тулуза). В нея гласуваха близо 300 избиратели.

---

⁷За тази си дейност групата бе отличена наскоро с втора награда « Човек на Годината 2009 » от Българския Хелзински Комитет <http://www.bghelsinki.org/index.php?module=news&lg=bg&id=2886>